

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Kunnskapsdepartementet
Pb. 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref
20/1146

Vår ref
20/2797-2

Dato
05.10. 2020

Høringsvar fra BFD - Forslag til forskrift om nasjonal retningslinje for barnevernsfaglige masterutdanninger

BFD viser til KDs høring av forslag til forskrift til retningslinjer for to barnevernsfaglige masterutdanninger; master i barnevern og master i barnevernsbarnevernsarbeid. Vi vil, gjennom vår deltakelse i styringsgruppen for RETHOS, komme tilbake med BFDs vurderinger etter at høringsinnspillene er behandlet av programgruppene og innarbeidet i reviderte forslag til retningslinjer.

Vi vil likevel benytte anledningen til å videreformidle innspill som BFD har mottatt i forbindelse med vår egen høring av forslag til kompetansekrav i barnevernet. BFD har blant annet foreslått å innføre krav om mastergrad for ledere og ansatte som har ansvar for å gjennomgå og vurdere bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser, treffe vedtak om hjelpetiltak, forberede saker for behandling i fylkesnemnda og iverksette og følge opp tiltak. Vi har videre lagt til grunn at det er de to barnevernsfaglige masterutdanningene som først og fremst skal dekke tjenestenes behov for kompetanse og kvalifisert arbeidskraft i fremtiden.

BFDs høring av forslag til kompetansekrav hadde frist ved utgangen av juni 2020. Flere høringsinstanser har i sine høringsinnspill til lovforslagene også gitt innspill til hva som bør være innholdet i de barnevernsfaglige masterutdanningene. BFD har, som sektordepartementet for barnevernet, en særlig interesse i at innholdet i de barnevernsfaglige masterutdanningene er relevant for tjenestene. Vi oppsummerer derfor her innspill vi har motatt fra kommunesektoren, samt andre sentrale instanser som på ulike måter representerer praksisfeltet eller brukere av barnevernet. En mer utfyllende gjengivelse av de ulike relevante høringsinstansenes innspill til utdanningene følger som vedlegg.

Postadresse
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo
postmottak@bfd.dep.no

Kontoradresse
Akersgt. 59
www.bfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 793

Avdeling
Barnevernavdelingen

Saksbehandler
Anders Humstad
22 24 50 38

BFD begrunnet forslaget om kompetansekrav i det kommunale barnevernet med kompleksiteten i arbeidet. Ansatte i barnevernet må ha høy analytisk og juridisk kompetanse, og kompetanse til å gjennomføre komplekse og grundige analyser av barns behov. Høringsinstansene er jevnt over enig i dette. Det kan blant annet vises til følgende uttalelse fra Statens helsetilsyn:

Helsetilsynet ønsker å påpeke viktigheten av at utdanningene ved de ulike studiestedene harmoniseres i så stor grad som mulig ved at det fastsettes standardiserte læringskrav slik at kjerneområder i kompetansen dekkes. Dette bør blant annet gjelde opplæring i analytiske ferdigheter, kunnskap om ramme- og regelverk, samt et fundament om hvordan man driver kvalitetsarbeid og forbedring. Vi påpeker generelt viktigheten av at de tilsatte i barnevernet har en viss juridisk kjernekompetanse. Tilsyn viser for eksempel at mange ansatte på barnevernsinstitusjoner har for dårlig kunnskap om rettighetsforskriften.

Kommunene, som har uttalt seg om innholdet i utdanningene, understreker at masterutdanningene må ha en klinisk og praksisnær innretning. I den forbindelse pekes det på betydningen av praksisstudier og behovet for at studentene gjennom utdanningene kan trene på ferdigheter og få mulighet til å reflektere over erfaringer fra praktiske yrkessituasjoner. Flere uttrykker også bekymring for at utdanningene kan bli for teoretiske og akademiske. Det kan blant annet vises til følgende likelydende innspill fra Fredrikstad og Bærum kommune:

Enhver masterutdanning vil gi analytisk kompetanse og god trening i skriftlig fremstilling, noe som er sentralt med tanke på de viktige analysene som gjøres og det høye forvaltnings- og dokumentasjonskravet man har i barneverntjenesten. Samtidig mener vi det er avgjørende at utdanningene, som skal kvalifisere for utøvende arbeid i barnevernstjenesten, også har en klinisk og praksisnær innretning. Dette fordi barnevernsarbeid er såpass sammensatt og komplekst at det trengs øvelse og refleksjoner fra praktiske situasjoner for å lære deler av arbeidet.

Profesjonell kompetanse er sammensatt av tre ulike deler: Teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. En masterutdanning vil kunne gi teoretisk kunnskap og til en viss grad yrkesspesifikke ferdigheter, forutsatt at utdanningen er praksisnær. Den personlige kompetansen derimot må for en stor del utvikles ute i praksisfeltet. Personlig kompetanse innebærer evnen til en empatisk kommunikasjon, samarbeid, tåle konflikter, og være respektfull i møte med foreldre og barn. Denne erfaringen og egenrefleksjon må tilrettelegges i form av praksis under utdanning.

Flere av kommunene viser også til utdanningenes ansvar for å gjennomføre skikkethetsvurderinger, og de mener at praksisstudier er avgjørende for å kunne vurdere kandidatens egnethet. Kristiansand kommune uttaler blant annet at "søkere som ikke har hatt praksis i det kommunale barnevernet ikke er like godt kvalifisert som de som har hatt praksis i barnevernstjenesten".

Flere kommuner viser videre til at ansatte i barnevernet må ha kompetanse i å kunne treffe barn og familier på det menneskelige plan. Dette forutsetter høy grad av relasjonskompetanse og kompetanse i å snakke med og lytte til barn. Vi viser i den forbindelse til følgende uttalelse fra Sandnes kommune:

Kommunen mener at medvirkning og relasjonelle ferdigheter bør vektlegges utdanningsforløpet. Kommunen ser dette som en forutsetning for alt barnevernfaglig arbeid som omhandler menneskemøter. Å jobbe med mennesker i krise og konflikt, samt snakke med barn og ungdom som lever i ulik grad av omsorgssvikt og som kan være påført ulik traumer, vil dette være essensiell kompetanse. Ansatte i barnevernet bør ha personlig evne til å danne gode relasjoner, ha en utvidet forståelse i hvordan snakke med og ivareta barn og ungdom med ulike utfordringer og som lider under å ha blitt påført ulike psykiske belastninger, på en utviklingsstøttene måte.

Enkelte av høringsinstansene peker på miljøterapeutisk kompetanse som en kjernekompetanse for arbeid i barnevernsinstitusjon. Flere viser også på behovet for kompetanse i tverrfaglig arbeid og koordinering, samt betydningen av mangfoldskompetanse (eksempelvis kulturforståelse og kunnskap om negativ sosial kontroll, kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold og utviklingsforstyrrelser hos barn)

BFD vil i det videre arbeidet være opptatt av at perspektivene som er fremhevet av representantene fra praksisfeltet blir ivaretatt i de endelige retningslinjene.

Med hilsen

Kai Agnar Finsnes (e.f.)
avdelingsdirektør

Anders Humstad
fagrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Høringsinnspill om innholdet i masterutdanninger

Asker kommune:

Barnevernstjenesten er enig i departementets vurderinger og støtter dette forslaget. Det er imidlertid også svært viktig å ha personell med relasjonskompetanse.

Barnevernstjenesten er ikke kjent med hvor mange studenter som ikke får godkjent sin utdanning på bakgrunn av en skikkethetsvurdering. Det ville imidlertid vært nyttig med mer kunnskap om dette, og om utdanningene faktisk gjennomfører gode nok skikkethetsvurderinger. I og med at utdanningene er tjent med at flest mulig studenter uteksamineres, er det ikke gitt at det legges til rette for gode nok skikkethetsvurderinger i forbindelse med studentenes praksis og ellers på studiet.

Barnevernforum for Midt- og Sør-Troms

Som barnevernledere tar vi imot nyutdanna barnevernsarbeidere og opplever at det er stor forskjell på innholdet i og organiseringa av grunnutdanninga ved de ulike utdanningsinstitusjonene. Vi opplever også at det i liten grad gjøres egnethetsvurderinger under studiet, slik at noen kommer ut i yrkeslivet uten nødvendige kvalifikasjoner for å fungere i og mestre jobben. Vi ser derfor behov for større grad av kvalitetssikring i grunnutdanninga, uansett varighet, men vil hevde at økt varighet gir mulighet for mer praksis og et bedre grunnlag for å vurdere studentenes egnethet for yrket. I tillegg vil det gi studentene et mer realistisk bilde av hva som venter dem når de er ferdig utdanna. Vårt inntrykk er også at grunnutdanninga har bevega seg i mer teoretisk retning, og at det er lite fokus på og rom for ferdighetstrening og personlig utvikling som fagperson.

Barneverntjenesten i Trysil og Engerdal, Trysil kommune

Det er viktig at innholdet i utdanningene er tilpasset den «virkelige barnevernsverden».

Bergen kommune

Gjennom praksis får studenten mulighet til å vise sin egnethet, og for noen få vil praksisperioden ikke bli godkjent nettopp fordi kandidaten ikke innfrir på grunn av manglende egnethet eller annet.Barnevernsbarn og deres foreldre trenger å møte en helhetlig forståelse av situasjonen i både undersøkelse og oppfølgingen når livet og familiesituasjonen er blitt krevende og setter barna i risiko. Dette er også en av grunnene til at Bergen kommune har satt i gang tverrfaglig kompetansebygging på en felles øvingsarena for tjenestene som deltar i hjelp og oppfølging for barn og familier. Her er ikke minst barnevernet deltakere. På øvingsarenaen er det rom for tverrfaglig læring og øving/ferdighetstrening, som styrker helhetsblikket med barnet i sentrum og ansattes handlingskompetanse.

Bærum kommune

Enhver masterutdanning vil gi analytisk kompetanse og god trening i skriftlig fremstilling, noe som er sentralt med tanke på de viktige analysene som gjøres og det høye forvaltnings- og dokumentasjonskravet man har i barneverntjenesten. Samtidig mener vi det er avgjørende at utdanningene som skal kvalifisere for utøvende arbeid i barneverntjenesten også har en klinisk og praksisnær innretning. Dette fordi barnevernsarbeid er såpass sammensatt og komplekst at det trengs øvelse og refleksjoner fra praktiske situasjoner for å lære deler av arbeidet.

Kompetansetrekanten er en betegnelse som ofte brukes for å illustrere profesjonell kompetanse (se f.eks. Bufdirs rapport: Kompetansebehov i barneverntjenesten, innspillsrunde april – juni 2017). Med dette menes at profesjonell kompetanse sees som sammensatt av tre ulike deler: Teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. En masterutdanning vil kunne gi

teoretisk kunnskap og til en viss grad yrkesspesifikke ferdigheter, forutsatt at utdanningen er praksisnær. Den personlige kompetansen derimot må, slik vi vurderer det, for en stor del utvikles ute i praksis. Personlig kompetanse kan bl.a. handle om evnen til å etablere relasjoner, motivere, samarbeide, stå i konflikter, kommunisere tydelig, og være respektfull i møte med barn og familier.

Fredrikstad kommune

Vi vurderer det imidlertid som avgjørende hvordan masterutdanninger som kvalifiserer for arbeid i barneverntjenesten innrettes. Enhver masterutdanning vil gi analytisk kompetanse og god trening i skriftlig fremstilling, noe som er sentralt med tanke på de viktige analysene som gjøres og det høye forvaltnings- og dokumentasjonskravet man har i barneverntjenesten. Samtidig mener vi det er avgjørende at utdanningene som skal kvalifisere for utøvende arbeid i barneverntjenesten også har en klinisk og praksis nær innretning. Dette fordi barnevernsarbeid er såpass sammensatt og komplekst at det trengs øvelse og refleksjoner fra praktiske situasjoner for å lære deler av arbeidet.

Profesjonell kompetanse er sammensatt av tre ulike deler: Teoretisk kunnskap, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse. En masterutdanning vil kunne gi teoretisk kunnskap og til en viss grad yrkesspesifikke ferdigheter, forutsatt at utdanningen er praksis nær. Den personlige kompetansen derimot må for en stor del utvikles ute i praksisfeltet. Personlig kompetanse innebærer evnen til en empatisk kommunikasjon, samarbeid, tåle konflikter, og være respektfull i møte med foreldre og barn. Denne erfaringen og egenrefleksjon må tilrettelegges i form av praksis under utdanning.

Kristiansand kommune

Det er behov for barnevernsansatte som har hatt mye praksis som en del av studiet, har jobbet over tid med sin egen personlige utvikling for å bli trygg på seg selv og på rollen som barnevernsarbeider, og i tillegg tilegnet seg analytisk kompetanse og ferdigheter.

Kommunen støtter departementets vurdering når det gjelder eksamen i juss og at juridisk kompetanse må inngå i forskrift for retningslinjer for de barnevernfaglige masterne.

I høringsnotatet vises det til Bufdirs utredningsrapport som konkluderte med at kjerneoppgaver i barnevernet krever analytisk kompetanse og at dette utgjør arbeidsoppgavene for om lag 80 prosent av de ansatte. Som departementet skriver er dette ferdigheter som i hovedsak oppnås på masternivå. Kristiansand kommune i samarbeid med UiA mener at menneskemøte-kompetanse også er en forutsetning for å utøve kjerneoppgaver og har derfor lagt det inn i hele studieplanen for master i barnevern, men omfattende praksis, ferdighetstrening og refleksjon.

Kommunens erfaring er at søkere som ikke har hatt praksis i det kommunale barnevernet, ikke er like godt kvalifisert som de som har hatt praksis i barneverntjenesten. Vi mener det bør stilles krav om praksis på barnevernsinstitusjon og i kommunal barneverntjeneste innen kandidatene oppnår mastergrad i barnevern.

Departementet foreslår et krav om relevant bachelorutdanning for nyansettelser i barnevernsinstitusjon og ikke spesifikke kompetansetiltak for dagens tilsatte. Ansatte i barnevernsinstitusjon skal utøve barnevernsfaglig miljøterapi. Det forutsetter at de har kunnskaper om barnevernet og barnevernstjenesten, og om de barna som er

plassert (ofte de mest utsatte barna som kommer fra marginale og dysfunksjonelle familier og har opplevd ulike former for omsorgssvikt). De skal også ha kunnskaper om hva og hvordan barnevernstjenesten har satt inn tiltak og arbeidet med disse barna før plasseringen, hvordan barnevernstjenesten skal følge opp under plasseringen og hvordan barnevernstjenesten og institusjonen skal arbeide i forhold til ettervern. I tillegg bør de kunne noe om familiearbeid og ha kunnskap om spesialisthelsetjenesten som de ofte skal samarbeide med.

Barnevernsinstitusjonene skal ivareta de mest sårbare av barnevernets barn og deres personlige evne til gode relasjoner og menneskemøter vil være helt essensielt for å ivareta ungdom på en utviklingsstøttende måte. Denne kompetansen oppnås best gjennom praksis og mentorering over fem sammenhengende studieår.

Oslo kommune

Oslo kommune er av den oppfatning at eventuelle, fremtidige masterutdanninger først og fremst må sikre at studenter gjøres i stand til å utøve en barnevernspraksis som er i tråd med FNs barnekonvensjon, slik Stortingets vedtak 637 presiserer. I vedtak 637 bes regjeringen sikre at forslagene til ny barnevernlov er i tråd med FNs barnekonvensjons prinsipper om barns rett til informasjon, til å bli hørt, beslutninger til barnets beste og barns rett til privatliv.

Hvordan ansatte i barnevernet møter barn, snakker med dem og lytter til dem, vil være avgjørende for hvor konstruktive, effektive og samarbeidende treffpunktene og gangen i en barnevernssak blir.

Oslo kommune anser at lengre utdanning kan gi bedre kompetanse og heve statusen og attraktiviteten til yrket. Et utdanningskrav kan bidra til å øke forståelsen og innsikten i komplekse forhold i familiene, sette barnevernansatte bedre i stand til å gi god hjelp samtidig som de evner å løfte blikket og se kritisk på egen praksis og på systemene. Men det kan også virke motsatt. Når det nå skal tas stilling til å innføre et krav om masterutdanning, bør innholdet i en slik utdanning være av avgjørende betydning. Barnevernet skal avdekke kjerneutfordringer i barns liv, gi trygg og nyttig hjelp og bidra til å skape tillit til norsk barnevern. Gode barnevernsarbeidere må kunne sette FNs barnekonvensjon ut i livet slik at vi reelt oppfyller barns menneskerettigheter, evne å tenke etisk og kritisk, og samtidig inneha personlige egenskaper som gjør dem i stand til å samarbeide og skape tillit.

En eventuell innføring av krav til mastergradsutdanning må ikke føre til økt byråkratisering, teoretisering og «fremmedgjøring» eller avstand til dem man skal hjelpe. Vi bør unngå at barnevernsarbeideres tilnærming til faget blir for akademisk på bekostning av det praktiske, sosiale arbeidet, for de ansatte skal ikke «bare» utøve et fag, men treffe barn og deres familier på det menneskelige plan. Den enkeltes personlige egnethet er av vesentlig betydning for hvordan de løser sine arbeidsoppgaver. Derfor må både personlige egenskaper, relasjonell kompetanse og egnethet vektlegges sterkt i et masterstudium.

For Oslo kommune er noen forutsetninger og kompetanser spesielt viktige. Disse oppsummeres til følgende:

- *Masterstudier bør være praksisnære og gi rom for lengre praksisperioder. Det bør knyttes en kompensasjonsordning til dette. Midlene som gis til utdanningsinstitusjonene for å betale for praksisplasser, bør øremerkes til praksisplasser i barneverntjeneste og barnevernsinstitusjon. Dette for å bidra til at praksisplassene har tid og ressurser til å gi*

relevant kompetanseutvikling for studentene. Utdanningsinstitusjonene bør, gjennom samarbeidsavtalen, tilby opplæring av praksisplassenes veiledere.

- *Masterstudier må vektlegge FNs barnekonvensjon spesielt, og sikre at studentene lærer å omsette denne til praksis i møte med barn, unge, foreldre og øvrige samarbeidspartnere. En økt teoretisering på masterstudier må ikke gå på bekostning av den erfaring, opplevelse og oppdagelse som praksis tilbyr. Et kompetanseløft i barnevernfaget må ikke bidra til mindre tillit til barnevernet i befolkningen, men ta høyde for mangfoldet, klassesdimensjoner og annet som er viktig for tillit. Det er først i feltet man blir gitt mulighet til å reflektere over teori i møte med praksis.*
- *Masterstudier bør fremheve grunnprinsippene i godt sosialt arbeid.*
- *Masterstudier bør baseres på kunnskapstriangelet, der oppsummert kunnskap fra barn og unge vektet like mye som de øvrige to delene.*
- *Masterstudier bør fremme et barnesyn og verdier som er i tråd med FNs barnekonvensjon, med en sterk vektlegging av profesjonsetikk, maktforhold og kritisk tenkning*

Barnevernet møter ulike barn, og det er helt essensielt at de ansatte har mangfoldskompetanse, og at de ansatte selv har forskjellig bakgrunn. De ansatte må ha praktisk kunnskap om hvordan alle barn kan møtes på best mulig måte. Oslo kommune merker seg blant annet at høringsnotatet nevner minoritetskompetanse som én av flere valgfrie tilleggsutdannelser for ansatte i barnevernet. Dette støttes. Oslo kommune er i tillegg opptatt av at for eksempel manglende kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold kan føre til at barn og unge ikke opplever å bli møtt på en god måte. Oslo kommune vil vise til at forskning viser at skeive er overrepresentert blant barn og unge som kommer i kontakt med barnevernet.

Vi viser forøvrig til at brukerorganisasjoner, som for eksempel Landsforeningen for barnevernsbarn (Lfb), mener at det er viktig at det er ulike krav til kompetanse for de ulike stillingene i barneverntjenesten, og at barnevernfaglig utdanning utvides til fem år og styrkes innholdsmessig. Både Lfb og Forandringsfabrikken (FF) understreker at relasjonskompetanse og personlig egnethet må vektlegges, i tillegg til utdanning. Dette støtter Oslo kommune.

I forbindelse med arbeid med en plan for kompetanse i barnevernet inviterte Oslo kommune ved Barne og familieetaten (BFE) høsten 2019 til en workshop med barn og unge med erfaring fra barnevernet. De som deltok understreket betydningen av å bli møtt av trygge og ivaretagende voksne som viste at de brydde seg og som evnet å stå i vanskelige situasjoner sammen med dem. Ungdommene spilte også inn at det er viktig at de voksne har god tid fordi tid er et viktig premiss for å utvikle trygghet. Ungdommene var også opptatt av at det er viktig at barn og unge får god informasjon, og at informasjonen blir gitt på riktig sted til riktig tid, og tilpasset deres alder og utvikling. I BFE sin erfaringsundersøkelse blant barn og unge som bor på institusjoner, gjennomført i 2019, går det frem at barn har behov for voksne som kan imøtekomme deres ulike følelser og uttrykksformer, som er tilgjengelige og som framstår som så trygge at barn og unge tør å oppsøke dem. Også her ble betydningen av at voksne har kompetanse til å snakke med barn og unge, samt gi god og forståelig informasjon, trukket fram som viktig. På bakgrunn av dette vil Oslo kommune understreke betydningen av at relasjonell kompetanse og kompetanse i å sikre god medvirkning og samarbeid med barn, unge og deres familier, blir godt ivare tatt i utdanningene. Dette er også kompetanse som må utvikles i studentenes praksisperioder.

Sandnes kommune

Det er slik kommunen ser det en forutsetning at utdanningen i tillegg til teoretiske fag inneholder betydelig praksis og ferdighetstrening. I dag er de fleste som arbeider i kommunalt barnevern utdannet sosionom og barnevernspedagoger, og i det praktiske arbeidet skilles det ikke mellom disse to utdanningene. Sandnes kommune erfarer at nytilsatte trenger omfattende opplæring og tett oppfølging. Egen 5 årg utdanning designet for arbeid i kommunalt barnevern vil være en vesentlig styrking målt opp mot dagens utdanningsnivå.

Sandnes kommune støtter departementets vurdering når det gjelder eksamen i juss og at juridisk kompetanse må inngå i forskrift for retningslinjer for de barnevernfaglige utdanningene.

Sandnes kommune støtter departementets vurdering av at kjernebarnevernets oppgaver bør omfatte høy grad av analytisk og juridisk kompetanse. Sandnes kommune vil imidlertid etterlyse et større fokus på brukermedvirkning og relasjonskompetansen i samarbeid med barn og familier. Medvirkning er en lovfestet rett for barn og familier. Samtidig så fremkommer det blant annet i helsetilsynets tilsynsrapport Å reise vaske øynene at kompetanse og utøvelse av medvirkning i barnevernet fremdeles er mangelfullt. Kommunen mener at medvirkning og relasjonelle ferdigheter bør vektlegges utdanningsforløpet.

Kommunen ser dette som en forutsetning for alt barnevernfaglig arbeid som omhandler menneskemøter. Å jobbe med mennesker i krise og konflikt, samt snakke med barn og ungdom som lever i ulik grad av omsorgssvikt og som kan være påført ulik traumer, vil dette være essensiell kompetanse. Ansatte i barnevernet bør ha personlig evne til å danne gode relasjoner, ha en utvidet forståelse i hvordan snakke med og ivareta barn og ungdom med ulike utfordringer og som lider under å ha blitt påført ulike psykiske belastninger, på en utviklingsstøttene måte.

Trondheim kommune

Masterkravet bør legges opp praksisnært, slik at studenten kan jobbe seg inn i tjenesten for eks med praksis underveis i utdanningsløpet.

KS

Det forutsettes at ansatte i barnevernet har gode ferdigheter i å samtale med barn og foreldre. Kompetanse i å samtale med barn og foreldre i utfordrende situasjoner og analysekompetanse kan ikke sees uavhengig av hverandre. Det kan være vanskelig å forstå teoretisk opplæring uten å ha konkret erfaring med alle hensyn som må tas overfor det enkelte barn. Det er også et spørsmål om i hvilken grad en masterutdanning vil være egnet til å løse utfordringer og dilemmaer som må håndteres i det daglige barnevernfaglige arbeidet. Dette vil være avhengig av mastergradens innretning, innslag av relevant praksis og praksisnært læringsutbytte gjennom utdanningsløpet. KS imøteser erfaringene som høstes om forholdet mellom teori og praksis i den femårige integrerte utdanningen som startet opp ved universitetet i Agder sist høst.

Bufetat region Nord

Bufetat region nord nevner kompetanse innen juss, analyse og utredning som avgjørende for at barn og unge får riktige tiltak, sammen med kompetanse på tverrfaglig samarbeid. Region nord peker også på at oppfølging og veiledning av fosterhjem krever særlig spisskompetanse.

Om institusjon pekes det på at det bør legges inn føringer som sikrer spesialkompetanse på utvalgte områder som gjelder for alle institusjonene; systemisk kompetanse,

utredningskompetanse, veiledningskompetanse og særlig helsekompetanse. I tillegg viser de til at Sametinget har ytret at det tidvis får tilbakemeldinger om utilstrekkelig kunnskap knyttet til samisk språk og kultur. For å møte denne utfordringen anbefaler Region nord at tilbudet fra regionalt samisk kompetansesenter (Resak) om rådgivning og veiledning av tjenestene, utvides til også å omfatte barneverntjenestene i kommunene.

Bufetat region Sør

Ansatte må få opplæring, trening og veiledning for utvikling av gode praksisferdigheter. Dette gjelder både i utdanningsprogrammene, i praksis under utdanning og på arbeidsplassen. Rammene for hva som er relevant kompetanse både for barneverntjenester og institusjoner bør besluttet sentralt med utgangspunkt i oppgaver og lovverk. Hva som er relevant fagkompetanse for kjerneoppgavene bør beskrives og vurderes jevnlig og i samsvar med oppdaterte fagplaner og relevant forskning innen barnevern og andre relevante fagområder.

Bufetat region Vest

Barnevernet krever mer spesialisering og økt fagkompetanse. Innføring av ulike standardiserte forløp setter økt krav til miljøterapeutenes kompetanse for god forståelse av teorigrunnet og utøve praksis i henhold til dette.

Bufetat region Øst

God kvalitet i barneverntjenestens saksbehandling er avgjørende for å kunne ivareta rettssikkerheten til barn og familier i barnevernet, og dette krever blant annet en heving av den analytiske kompetansen i barnevernet. Hva gjelder institusjonsdrift, er det avgjørende at utdanningsinstitusjonene sikrer at en bachelorløpene er institusjonsrelevante etter gjeldende standarder og faglige normeringer. Og tilsvarende at mastergradløpene er relevante for ledere og ansatte i barnevernsinstitusjonene. Behovet for også å inneha god relasjonskompetanse er imidlertid et viktig perspektiv å ha med seg inn i det videre arbeidet med kompetansekravene og i videreutviklingen av barnevernutdanningene. Et annet perspektiv vi ønsker å fremheve som et viktig moment er minoritetsperspektivet og kravet om «respekt for barnets kulturelle, religiøse og språklige bakgrunn» slik det i dag fremgår av barnevernloven § 4-15 og barnekonvensjonens art. 20, samt forslag til regulering av kravet i ny § 1-9 i ny barnevernslov.

Helsetilsynet

Som Helsetilsynet har påpekt i flere høringsuttalelser tidligere er kompetanse på individ- og systemnivå, samt hvordan sikre tilstrekkelig kapasitet og bemanning helt nødvendige forutsetninger for å utføre oppgavene som barnevernet er pålagt. Flere erfaringer fra tilsyn og ulike gjennomganger har også beskrevet viktigheten av dette. Med kravet til forsvarlighet som legges til grunn i forslaget til ny barnevernlov, samt det nye rettighetsperspektivet i loven, trengs en tydeliggjøring av krav til kompetanse og gode rammer for å sikre stabile og robuste tjenester. Helsetilsynet ønsker å påpeke viktigheten av at utdanningene ved de ulike studiestedene harmoniseres i så stor grad som mulig ved at det fastsettes standardiserte læringskrav slik at kjerneområder i kompetansen dekkes. Dette bør blant annet gjelde opplæring i analytiske ferdigheter, kunnskap om ramme- og regelverk, samt et fundament om hvordan man driver kvalitetsarbeid og forbedring. Vi påpeker generelt viktigheten av at de tilsatte i barnevernet har en viss juridisk kjernekompetanse. Tilsyn viser for eksempel at mange ansatte på barnevernsinstitusjoner har for dårlig kunnskap om rettighetsforskriften.

Barneombudet

Barneombudets rapport fra 2020, «De tror vi er shit kids», viser til flere av problemstillingene knyttet til kompetanse i barnevernet i dag. I rapporten pekes blant annet på stor variasjon i hvordan informasjon blir systematisert og analysert i kommunal barneverntjeneste, og at det i mange tilfeller mangler en grundig vurdering av barnas behov og hvilken hjelp barna trenger. Vi anbefaler derfor at barnevernsutdanningen sikrer at de ansatte i barnevernet har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre komplekse og grundige analyser.

Vi finner grunn til å minne om at en del av prosessen for å finne fram til barnets beste er å kommunisere med barn og unge og ivareta deres rett til medvirkning og deltakelse, jf. barnekonvensjonen artikkel 12. Barn skal informeres om prosessen som foregår og barns synspunkter skal innhentes. Man må finne måter å høre synspunkter til et representativt utvalg av barn, og skal ta tilbørlig hensyn til deres meninger ved planlegging av nye tiltak eller lovgivende avgjørelser som direkte eller indirekte vedrører gruppen.

I det videre arbeidet med innholdet av utdanningene på barnevernsfeltet er det derfor viktig at myndighetene systematisk innhenter kunnskap fra barn og unge med erfaring fra barnevernet. Det må fremgå tydelig hvordan synspunkter fra barn og unge er vurdert og vektlagt i arbeidet. På generelt grunnlag mener Barneombudet at medvirkning fra barn og unge i beslutningsprosesser ikke gjøres godt nok fra norske myndigheter i dag. Vi mener det er et stort behov for økt kompetanse på barns medvirkning og hvordan man skal inkludere barn i beslutningsprosesser.

Det bør innføres en ordning med nasjonal eksamen i juss, som sikrer at alle ansatte i barneverntjenesten har tilstrekkelig juridisk kompetanse. Barneombudet støtter FOs vurderinger av hva som bør anses som relevant kompetanse, og vektlegger barnevernsrett og komplekse barnevernfaglige analyser.

Sentralenheten for fylkesnemdene

Etter fylkesnemndenes oppfatning vil innholdet i masterutdanningene være avgjørende for om barneverntjenestene vil få ansatte med den kompetansen som etterspørres. Utdanningenes innhold må være i samsvar med behovene som er beskrevet, som analytisk kompetanse og kliniske ferdigheter. I tillegg må utdanningene fokusere på barnevernrettslig og særlig forvaltningsrettslig kompetanse. Fylkesnemndene mener at utdanningene må være rettet mot praktisk barnevernsarbeid som i dag etterlyses i de ulike utredningene som er foretatt. Ferdigheter i kommunikasjon og konflikthåndtering bør også vektlegges, samt at tverrfaglighet må ivaretas for å møte behovene som er der.

NOBO - Norsk barnevernlederorganisasjon

NOBO mener at «menneskemøte-kompetanse» også er en forutsetning for å utøve kjerneoppgaver. For øvrig bør arbeidet med innholdet i barnevernfaglige mastergrader også befordre en nærmere gjennomgang av hvilke kjernekompetanser det skal undervises i og trenes på i grunnutdanningen, dvs. de aktuelle bachelorgradene, for å kvalifisere til barnevernfaglig arbeid. Praksis er en viktig del av barnevernutdanningen og det er viktig at denne utføres i direkte arbeid med barn og unge og deres familier. I all hovedsak bør praksis knyttes til offentlige institusjoner innen kommunalt og statlig barnevern. Studentene bør få erfare relevante læresituasjoner og få god kjennskap til kunnskapsbaserte tjenester. Erfaring fra samarbeid men andre tjenester på individ- og systemnivå bør inngå i praksis.

Statens barnehus Trondheim

Vold mot barn, seksuelle krenkelser og omsorgssvikt er dessverre fortsatt tema som studenter og ferdig utdannede fortsatt vegrer seg for å arbeide med på en måte der en kombinerer og integrerer teoretisk kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og bruker-kunnskap. Som mange har påpekt er fagfeltet komplisert, sammensatt og konfliktfullt. For å få til en utdanning som forbereder studentene på fagområdet, bør derfor utdanningen veksle mellom at studentene setter seg inn i teoretisk kunnskap, at de er ute i praksisperioder med veiledning, eller at de over år er knyttet til praksissteder, samt at de har jevnlig og systematisk kontakt med brukergruppene, via prosjekt, samarbeid og undervisning. Hjelpetjenestene for barn/unge og deres foresatte har gjennom årene utviklet seg til mer mangfoldige, mer spesialiserte, og en kombinasjon av offentlige, private og frivillige tjenester. Samtidig vet vi at de barn/unge samt foresatte som kommer i kontakt med barneverntjenesten, gjennom sin oppvekst og sitt foreldreskap, har mange og sammensatte problemer. Dette krever at barnevernsarbeidere har god oversikt over og kunnskap om de ulike hjelpetjenestene, samt at kan samarbeide med andre tjenester på en god måte. Sentralt i tverrfaglig/tverretatlig samarbeid er en åpen dialog, der en deler informasjon i tråd med sine regelverk vedr opplysningsplikt/taushetsplikt, samtidig som en har en klar rolleforståelse i forhold til "hvem-gjør-hva-når". For å få både oversikt over hjelpetjenestene og trening i samarbeid, vurderer vi også praksisperioder på ulike arbeidssteder som særdeles nyttig.

Ulike perspektiver og innfallsvinkler til både den teoretiske, erfaringsbaserte og brukerkunnskapen, vil etter vår erfaring som praksissted, bidra til mer integrert og nyansert kunnskap. Vi vurderer at de ovennevnte tema er sentralt for å bygge kompetanse på et fagområde som er komplisert, sammensatt og konfliktfullt, men så uendelig betydningsfullt både for de enkeltindivid og familier det gjelder og for oss som samfunn.

FO

Det barnevernfaglige skjønnnet er sammensatt og krever både kompetanse i juss, psykologi, samfunnsfag mm, dessuten praksis/erfaring. kompetanse i barnevernsjuss, og kompetanse i kompliserte skjønnsmessige vurderingene som gjøres under saksbehandling i barnevernet. Det er mange fag og disipliner som er viktige for utviklingen av det barnevernsfaglige arbeidet i barnevernsinstitusjonene. Kompetansen ansatte i institusjon trenger handler om både den praksis yrkesutøverne skal utøve – miljøterapeutisk arbeid, og en teoretisk og forskningsmessig forståelse og forankring av arbeidet.

Akademikerforbundet

Akademikerforbundet er opptatt av at fremtidens barnevernsansatte ikke bare har god juridisk og analytisk kompetanse, men også gode kliniske ferdigheter slik at barn, unge og deres familier blir møtt og ivaretatt på en god måte. Barnevernets komplekse oppgaver og inngripende struktur fordrer et godt fagmiljø av høy kvalitet og etisk refleksjon, både med tanke på teoretisk og klinisk barnevernfaglig kompetanse. systematisk klinisk praksis, god kompetanse i analysearbeid. Klinisk kompetanse (handler om) ferdigheter i samtaler med barn, analyser og utredninger av barns omgivelser, endringsarbeid og annet direkte arbeid med barn og deres familier.

Barnevernfeltets ontologi (skjønne barnets utvikling og avhengighet) og epistemologi (hva en gjør i møte med utsatte barn og deres familier). Det er essensielt at alle som er knyttet opp mot en sak/familie/barn behersker det samme fagspråket for å kunne analysere situasjonen, bearbeide informasjon, utføre intervensjoner som er tilpasset situasjonens karakter og ikke minst kunne kommunisere med hverandre på det refleksjonsnivå situasjonen krever. kultur- og minoritetskompetanse må ivaretas av ansatte med barnevernsfaglig utdanning, ikke være et tillegg.

Landsforeningen for barnevernsbarn

LFB jobber aktivt med brukermedvirkning og for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å bedre stereotype holdninger i barnevernet og til barnevernsbarn. Vi er forkjempere av økt tverrfaglighet i barnevernet, men mener at det trengs god og inngående kompetanse på barnevernsfeltet for å kunne bedrive myndighetsutøvelsen disse oppgavene krever.

Praksisoppholdene er en fin mulighet både for studentene til å se hva slags arbeidshverdag de studerer for og for utdanningsinstitusjonene til å vurdere studentenes skikkethet. Selv om økt kompetanse er viktig i barnevernet må det ikke gå på bekostning av personlig egnethet og relasjonskompetanse.

Organisasjonen for barnevernsforeldre

For å drive godt barnevernfaglig arbeid er det en forutsetning at man både har analytisk kompetanse og kliniske ferdigheter. Vi tenker at eksamen i juss vil være en fordel i barnevernet, juridisk og psykologfaglig kompetanse.

Forandringsfabrikken

Forandringsfabrikken er skeptisk til masterutdanninger, men fremhever samarbeid med barn, relasjonskompetanse/relasjoner, likeverdige parter i møtet med barna.